

Työaika sekä työn ja yksityiselämän tasapaino työpaikoilla Euroopassa

Tiedote

”Tässä tutkimuksessa on ainutlaatuista tietoa työaikajärjestelyistä Euroopassa. Se antaa edustavan kuvan työpaikkojen käytännöistä ja ottaa huomioon sekä johdon että työntekijöiden edustajien näkemykset.”

Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäatiön johtaja Jorma Karppinen

MISTÄ on kyse?

Työaikajärjestelyt sekä työ- ja yksityiselämän tasapaino ovat tärkeitä asioita EU:n poliittisissa ohjelmissa. Monitahoinen ja nopeasti muuttuva taloudellinen ympäristö kysyy joustavuutta niin yrityksiltä kuin niiden työntekijöiltäkin. Työaikajärjestelyillä voi olla huomattava vaikutus yritysten tehokkuuteen, tuottavuuteen ja kilpailukykyyn, työntekijöiden terveydestä, hyvinvoinnista ja työmotivaatiosta puhumattakaan. Lissabonin strategian työllisyystavoitteissa halutaan luoda uusia ja parempia työpaikkoja kaikille. Jotta tähän päästäisiin, hallituksia kannustetaan toteuttamaan toimintalinjoja, jotka tukevat työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista.

MIKSI tällainen tutkimus?

Kehittämissäatiö on teettänyt laajan tutkimuksen työajasta sekä työ- ja yksityiselämän tasapainosta yli 21 000 työpaikalla Euroopassa. Syksyllä 2004 aloitettu tutkimus valmistui keväällä 2005. Siihen osallistui 15 ”vanhan” jäsenvaltion (EU15) lisäksi kuusi uutta jäsenvaltiota: Kypros, Latvia, Puola, Slovenia, Tšekin tasavalta ja Unkari. Sekä henkilöstöjohtoa että – mahdollisuuksien mukaan – työntekijöiden edustajia haastateltiin. Tutkimus sisälsi kysymyksiä eri aiheista: joustavat työaikajärjestelyt ja työaikatilit, osa-aikatyö, ylityöt ja epätavalliset työajat, vanhempainlomat ja muut pitkät lomat, porrastettu ja varhainen eläkkeelle jääminen sekä työ- ja yksityiselämän tasapainoa tukevat toimintamallit.

MITÄ saatiin selville?

Joustavat työaikajärjestelyt

- Joustavia työaikajärjestelyjä on käytössä lähes puolessa (48 %) eurooppalaisista yrityksistä, joissa on vähintään 10 työntekijää.
- Jonkinlaisia joustomuotoja käyttävien yritysten joukossa on enemmän palvelualan yrityksiä (50 %) kuin teollisuusyrityksiä (43 %).
- Johtajien mukaan tärkeimpiä syitä joustavien työaikajärjestelyjen käyttöön ottamiseen oli, että ne parantavat ”työntekijöiden työ- ja perhe-elämän (tai yksityiselämän) yhteensovittamista” (68 %) ja ”työaikojen mukauttamista yrityksen työkuormitukseen” (47 %).
- Sekä johdon että työntekijöiden edustajat pitivät joustaviin työaikoihin siirtymisen tärkeimpänä etuna työtyytyväisyyden paranemista ja sen jälkeen työaikojen helpompaa mukauttamista työmäärään.

Osa-aikatyö

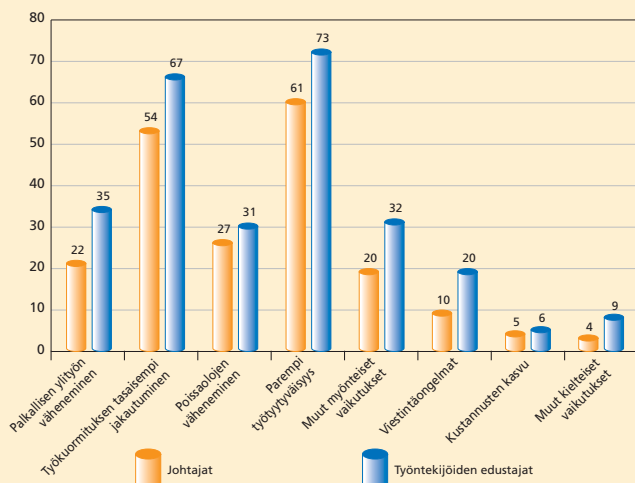
- Suuri osa yrityksistä, joissa osa-aikaisuus on yleisin tai jopa ainoa työsuhdemuoto, sijaitsee Saksassa, Latviassa, Ruotsissa ja Tanskassa. Eniten kyseisiä yrityksiä on Alankomaissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa.
- Maiden välillä on suuria eroja osa-aikatyötä tarjoavien yritysten määrässä: Alankomaissa lähes yhdeksässä mutta Kreikassa ja Portugalissa vain parissa yrityksestä kymmenestä on osa-aikaisia työntekijöitä.

- Merkittävä määrä sekä työntekijöiden edustajista (41 %) että johtajista (34 %) totesi osa-aikaisen työskentelyn vaikuttavan kielteisesti uramahdollisuuksiin.

Vanhempainloma

- Puolessa (51 %) tutkituista yrityksistä ainakin yksi työntekijä oli ottanut vanhempainlomia tutkimusta edeltäneiden kolmen vuoden aikana.
- Keskimäärin 30 prosenttia yrityksistä ilmoitti, että äskettäin vanhempainlomalla olleista yksi tai useampi oli miehiä.
- Noin 22 prosenttia yrityksistä tarjoaa koulutusohjelmia, joilla helpotetaan pitkiltä vapailta palaavien työntekijöiden paluuta työelämään.

Joustavien työaikajärjestelyjen käyttöön ottamisen vaikutukset (ilmoitetut vaikutukset, %)

Eläkejärjestelyt

- Porrastettuja eläkejärjestelyjä tarjoaa noin 37 prosenttia tutkituista yrityksistä.
- Porrastettu eläkkeelle siirtyminen on todennäköisempää maissa, joissa tehdään laajalti osa-aikatyötä, kuin maissa, joissa osa-aikatyötä on vähän.
- Varhaiseläkejärjestelyt ovat porrastettuja järjestelmiä yleisempiä, sillä niitä tarjosi 48 prosenttia tutkituista työpaikoista.

Julkaisuutoimisto

Publications.eu.int

Euroopan elin- ja työolojen kehittämässätiö
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Irlanti
Puh: (+353 1) 204 21 00. S-posti: postmaster@eurofound.eu.int
Internet: www.eurofound.eu.int

- Varhaiseläkkeelle siirtyminen on erityisen tavallista koulutusosalalla (72 % työpaikoista), rahoituspalvelujen alalla (63 % työpaikoista) ja terveydenhuoltoalalla (61 % työpaikoista).

ENTÄ nyt?

Nykyajan kiireinen elämänrytmi asettaa monia vaatimuksia ajankäytölle. Työaikajärjestelyissä on selvästikin otettava huomioon työntekijän yksilölliset tarpeet, jotta työntekijöitä voidaan houkuttaa työpaikoille ja jotta heidän työmotivaationsa säilyy. Tutkimus osoitti, että joustavien työaikajärjestelyjen tarjoaminen helpottaa työ- ja yksityiselämän tasapainottamista. Siitä on etua myös yrityksille, koska se auttaa mukauttamaan työaikoja työmäärän vaihteluihin ja lisää työtyytyväisyyttä.

Nyt julkaisemansa pääraportin jatkoksi kehittämässätiö aikoo vuoden 2006 lopussa laatia sarjan perusteellisia analyysiraportteja seuraavista aiheista: osa-aikatyö, hoitovapaa, varhaiseläke- tai porrastetut eläkejärjestelyt, tuottavan ajan pidentäminen, joustavuus yrityksissä ja sosiaalinen vuoropuhelu työajasta sekä työ- ja yksityiselämän tasapainosta.

Tutkimusmenetelmä

- Puhelinhaastatteluja tehtiin yli 21 000 työpaikalla 21:ssä EU:n jäsenvaltiossa.
- Tutkimus edustaa eri elinkeinoalojen yrityksiä, joissa on vähintään 10 työntekijää.
- Yritykset valittiin satunnaisesti.
- Yhteensä 21 031 johtajaa ja 5 232 työntekijää haastateltiin.
- Kenttätyötä koordinoi saksalainen TNS Infratest Sozialforschung -tutkimuslaitos.

Tietoja työaikoja ja työ- ja yksityiselämän tasapainoa koskevasta eurooppalaisesta tutkimuksesta:

<http://www.eurofound.eu.int/areas/worklifebalance/eswt.htm#1>.

Asiaan liittyvää kehittämässätiön aineistoa

Koko työelämän mittainen uudenlainen ajankäytön organisointi

<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0336.htm>

Työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ja työehtoneuvottelut EU:ssa

http://www.eurofound.eu.int/other_reports/work_family_life.pdf

Työaikavaihtoehdot elämänskaaren eri vaiheissa: uudet työskentelymallit ja yritysstrategiat

<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef05160.htm>

Lisätietoja:

Camilla Galli da Bino, tiedotusyhteyshenkilö, gdb@eurofound.eu.int